

Drygt 21 miljoner kronor till forskning inom arbetsmiljö och hälsa

På uppdrag av arbetsmarknadens parter beviljar AFA Försäkring drygt 21 miljoner kronor i anslag till nio nya forskningsprojekt. Gemensamt för projekten är att de ska bidra till att minska arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro.

Friska arbetsplatser för socialsekreterare, psykisk ohälsa i byggbranschen och närvaro på arbetet trots sjukdom. Det är ämnena för tre av de nio forskningsprojekt inom arbetsmiljö och hälsa som har beviljats totalt 21 103 000 kronor av AFA Försäkring i 2017 års andra anslagsomgång.

Friska arbetsplatser – vilken betydelse har organisatoriska villkor för socialsekreterares hälsa?

Socialsekreterare arbetar ofta under ansträngande förhållanden och många i yrkesgruppen upplever ohälsa och funderar på att byta yrke. Forskning visar att deras arbetsvillkor försämrats på senare år. Det är därför angeläget att ta reda på vad i organisationen av socialsekreterarnas arbete som kan bidra till god hälsa.

Pia Tham, vid Högskolan i Gävle, tilldelas 3 001 000 kronor för att ta reda på vilka faktorer på grupp- och organisationsnivå som bidrar till att skapa så kallade friska arbetsplatser för socialsekreterare. Studien bygger vidare på ett nyligen avslutat forskningsprojekt och består av en enkätstudie och intervjuer med socialsekreterare och arbetsledare.

Projektet kommer att pågå till 2020 och förväntas ge ny kunskap om hur friska arbetsplatser för socialsekreterare kan skapas. Resultaten väntas leda till minskad stress, ohälsa och sjukfrånvaro inom yrkesgruppen.

Pia Tham, Högskolan i Gävle, tel; 070–363 18 75, e-post: pia.tham@hig.se.

Att förändra organisatoriska och sociala arbetsförhållanden inom byggbranschen – påverkan på psykisk ohälsa och arbetsskador

Psykisk ohälsa ökar bland både kvinnor och män och är idag den vanligaste orsaken till sjukfrånvaro. I byggbranschen uppmärksammas oftast den fysiska arbetsmiljön, men också här ökar den psykiska ohälsan. Införandet av Arbetsmiljöverkets nya föreskrifter erbjuder ett unikt tillfälle att studera hur branschen arbetar med den organisatoriska och den sociala arbetsmiljön.

Gun Johansson, vid Karolinska Institutet, tilldelas 2 960 000 kronor, för att utvärdera effekten på arbetsförhållanden, hälsa och arbetsskador vid organisatoriska och sociala arbetsmiljöinsatser på byggföretaget Skanska Sverige AB. Studien omfattar samtliga anställda på företaget, cirka 8 700 arbetare och tjänstemän.

Projektet kommer att pågå till 2019 och förväntas ge ökad kunskap om hur organisatoriska och sociala arbetsförhållanden inom byggbranschen kan förbättras. Förutom att minska den psykiska ohälsan väntas kunskapen också kunna leda till färre arbetsplatsolyckor.

Gun Johansson, Karolinska Institutet, tel; 073–362 83 62, e-post: gun.johansson@ki.se.

Sjuknärvaro, hälsa och produktivitet. Praktiska, metodologiska och teoretiska utmaningar

Att gå till jobbet trots att man är sjuk påverkar både den egna hälsan och produktiviteten. Forskningen om så kallad sjuknärvaro har på senare år ökat, men övergripande kunskap saknas om riskerna för framtida ohälsa och om hur mycket produktiviteten minskar.

Gunnar Bergström, vid Karolinska Institutet, tilldelas 4 131 000 kronor för att studera sjuknärvarons samband med sjukfrånvaro, olika typer av sjukdomar, framtida ohälsa och minskad produktivitet. Studien baseras på det material fem separata undersökningar av sjuknärvaro samlat in under åren 1989–2015.

Projektet kommer att pågå till 2019 och förväntas ge ökad kunskap om förhållandet arbetsförmåga/ohälsa, sjuknärvarons effekter på hälsa och produktivitet samt sjuknärvarons positiva effekter vid återgång till anpassat arbete efter rehabilitering. Kunskapen kommer att kunna användas vid arbetsmiljö- och hälsoinsatser.

Gunnar Bergström, Karolinska Institutet, tel; 070–242 08 63, e-post: gunnar.bergstrom@ki.se.

Ned med olyckorna i byggindustrin! En bok för dig som vill veta hur man gör.

Dödsolyckor i byggbranschen är betydligt vanligare i Danmark än i Sverige. Ett nyligen avslutat forskningsprojekt visar att det beror på skillnader i utbildningssystem, arbetsförhållanden, attityder, ledarskap, kultur och myndighetsutövande. Med en populärvetenskaplig bok kan resultaten göras tillgängliga för personer som arbetar med säkerhetsutveckling i byggsektorn.

Marianne Törner, vid Göteborgs universitet, tilldelas 574 000 kronor för att som huvudförfattare skriva boken tillsammans med deltagare i SveDan-projektet. Boken tas fram i samarbete med en grafisk formgivare och publiceras av Göteborgs universitet.

Projektet kommer att pågå till 2018 och förväntas möjliggöra att resultaten från det tidigare projektet kommer till praktisk användning i byggindustrin. Detta väntas bidra till ett bättre förebyggande arbete och ett minskat antal olyckor i branschen.

Marianne Törner, Göteborgs universitet, tel; 076–339 77 58, e-post: marianne.torner@amm.gu.se.

Långvarig funktionsnedsättande smärta i rygg och nacke samt psykisk ohälsa – identifiering av modifierbara faktorer som påverkar risk och prognos

Funktionsnedsättande smärta i rygg och nacke är en av de vanligaste orsakerna till sjukskrivning och förekommer ofta i kombination med psykiska besvär. Behovet av förebyggande insatser är stort och kräver ökad kunskap om vad arbetsmiljö och livsstil betyder för

muskuloskeletet och psykisk ohälsa.

Eva Skillgate, vid Karolinska Institutet, tilldelas 2 500 000 kronor för att undersöka betydelsen av arbets- och livsstilsfaktorer när det gäller risken för långvarig funktionsnedsättande smärta i rygg och nacke, med eller utan psykiska besvär. Studien baseras på enkätsvar i Stockholms Folkhälsokohort och från två tidigare kliniska studier av personer med rygg- och nacksmärta.

Projektet kommer att pågå till och med 2020 och förväntas ge ny kunskap om vilken betydelse arbetsmiljö, livsstil och psykisk ohälsa har för långvarig och funktionsnedsättande smärta i rygg och nacke. Resultaten väntas kunna användas för förebyggande insatser mot sådana besvär.

Eva Skillgate, Karolinska Institutet, tel; 070-920 99 30, e-post: eva.skillgate@ki.se.

Kartläggning av metallpartikelexponering samt möjliga hälsoeffekter vid professionellt arbete med 3D-skrivare

Den som arbetar med att tillverka tredimensionella föremål i metall på 3D-skrivare exponeras för hälsofarliga partiklar från metaller som stål, titan, silver, kobolt och nickel. I det pågående kartläggningsprojektet har företaget som producerar 3D-produkter beslutat att utveckla metoder för att undvika manuell hantering av metallpulver. Det vore värdefullt att utvärdera vilken effekt detta har på de anställdas arbetsmiljö och hälsa.

Helen Karlsson, vid Landstinget i Östergötland, tilldelas 550 000 kronor i tilläggsanslag för att förlänga den ursprungliga projekttiden och göra två ytterligare mätningar av de anställdas exponering för metallpulver.

Projektet kommer att pågå till 2018 och förväntas ge ökad kunskap om hälsoeffekter vid exponering av partiklar och pulver från olika metaller. Målet är att kunskaperna ska resultera i förebyggande åtgärder, skyddsutrustning och rekommendationer av hälsokontroller.

Helen Karlsson, Landstinget i Östergötland, tel; 073-644 23 38, e-post: helen.m.karlsson@liu.se.

Ny behandlingsmetod vid hörselnedsättning

Hörselskador orsakar kommunikationsproblem, tinnitus och psykisk belastning, vilket påverkar arbetsförmågan och ökar risken för sjukfrånvaro. Djurförsök visar att läkemedel kan stimulera nybildning av sinnesceller i innerörat. Skulle detta gå att genomföra på det mänskliga örat ökar möjligheten att behandla hörselnedsättning.

Anders Fridberger, vid Linköpings universitet, tilldelas 4 100 000 kronor för att med en ny metod behandla innerörat och samla in data inom ett område där sådana saknas. I projektet görs också djurstudier av hörselorganets reglermekanismer.

Projektet kommer att pågå till 2020 och förväntas ge nya data om behandling av sinnesceller, vilket kommer att bidra till utvecklingen av en ny metod för behandling av innerörat.

Anders Fridberger, Linköpings universitet, tel; 070-243 60 20, e-post: anders.fridberger@liu.se.

Genusmedvetet arbetsmiljöarbete – lärande nätverk för kommunal sektor

Utvärderingen av Arbetsmiljöverkets regeringsuppdrag kring kvinnors ohälsa i arbetslivet visade att ohälsotalen i kvinnodominerade kommunala verksamheter har ökat istället för att minska. Ett genusmedvetet arbetsmiljöarbete förväntas leda till en mer jämställd arbetsmiljö, vilket i sin tur väntas leda till minskad ohälsa och ökad effektivitet.

Annika Vänje, vid Kungliga Tekniska Högskolan, tilldelas 2 609 000 kronor, för att identifiera vad i ledning, styrning och organisering som främjar god organisatorisk och social arbetsmiljö för både kvinnor och män. Projektet genomförs i form av två läroprocesser där data samlas in genom intervjuer och analysseminarier.

Projektet kommer att pågå till 2020 och förväntas ge ökad kunskap om organisatoriska förutsättningar som främjar ett genusmedvetet arbetsmiljöarbete. Lärdomar från det praktiska arbetet kommer att presenteras i filmer och populärvetenskapliga rapporter.

Annika Vänje, Kungliga Tekniska Högskolan, tel; 073-460 60 96, e-post: annika.vanje@sth.kth.se.

Belastningsbesvär hos hemodialyssjuksköterskor i Sverige och Danmark

Arbetsmomentet att montera slangar och filter för dialysbehandling innefattar finmotoriska grepp som gör att sjuksköterskor riskerar att drabbas av hand- och handledssmärta. Det saknas idag kunskap om belastningsbesvär hos sjuksköterskor som arbetar med hemodialys, dialysbehandling där blodet renas utanför kroppen.

Eva Westergren, vid Högskolan i Gävle, tilldelas 678 000 kronor för att sammanställa litteratur inom området och för att kartlägga arbetsförmåga, belastningsergonomisk risk och förekomst av belastningsbesvär hos hemodialyssjuksköterskor i Sverige och Danmark. I projektet studeras också kompatibilitet och skillnader mellan engångsmaterial av olika fabrikat som används vid dialys.

Projektet kommer att pågå till 2020 och förväntas leda till ökad kunskap om hand- och handledsbesvär orsakade av arbete med dialysmaskiner. Projektet väntas också bringa klarhet i vilken betydelse upphandlat engångsmaterial har för dessa besvär hos hemodialyssjuksköterskor.

Eva Westergren, Högskolan i Gävle, tel; 026-64 82 79, e-post: evawen@hig.se.

Mer information:

Susanna Stymne Airey, chef för FoU och enheten Förebygga, AFA Försäkring: 08-696 41 60 susanna.stymneairey@afaforsakring.se
Adam Fredholm, skribent för Press och omvärld, AFA Försäkring: 0703764187 adam.fredholm@afaforsakring.se

Fakta om AFA Försäkrings forskningsstöd

AFA Försäkring satsar årligen 150 miljoner kronor på forskning och utveckling som syftar till att förebygga ohälsa och arbetsskador inom både privat näringsliv, kommuner och landsting. Mer information om forskningsstödet finns på www.afaforsakring.se/forskning

AFA Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämda i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar drygt fyra miljoner människor i privat näringsliv, kommuner, landsting och regioner. AFA Försäkring drivs utan vinstsyfte och förvaltar cirka 200 miljarder kronor. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön. AFA Försäkring har cirka 650 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.
www.afaforsakring.se